

การบูรณาการหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในพระพุทธศาสนาและคริสต์
ศาสนา: กรณีศึกษาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว

Integrating the Principles of Public Mind for Social Development
in Buddhism and Christianity: A Case Study in Vientiane Capital
Region of Lao People's Democratic Republic

Sopha Sibounheuang

คณะพุทธศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹Corresponding author, e-mail: 6201101008@mcu.ac.th

Received August 6, 2024; Revised December 28, 2024; Accepted: December 31, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในพระพุทธศาสนาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ 2) ศึกษาหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในคริสต์ศาสนาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ และ 3) การบูรณาการหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในพระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนา: กรณีศึกษาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎก คัมภีร์พระคริสต์ธรรมคัมภีร์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ชุมชนพระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนา ผลการศึกษาพบว่า หลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในพระพุทธศาสนาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เน้นหลักประโยชน์ 3 ประการ คือ เกิดแก่ตนเอง เกิดแก่คนอื่น และเกิดทั้งแก่ตนเองและแก่คนอื่นในขณะเดียวกัน โดนที่ประโยชน์เหล่านี้จะเกิดมีในปัจจุบัน และอนาคต และในที่สุดการสิ้นสุดทุกขคือบรรลอรุณมรรคและอริยมรรค จิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในคริสต์ศาสนาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนี้ ทำให้เกิด ความหวัง ความรอด และความยกบาปกลายเป็นมนุษย์ผู้ดีพร้อมจะได้อัปภูมิอยู่กับพระเจ้าในอาณาจักรนิรันดร์ของพระองค์ การนำหลักจิตอาสาตามหลักพระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนาโดยการนำไปบูรณาการเพื่อพัฒนาสังคมในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้องค์ความรู้ 3 ประการคือ 1. ตนเองอยู่ดี คือ การยึดหลักการทางศาสนาของตนเองให้มั่นคง นำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของชาวลาว และมีจิตนํากาย 2. สังคมมีสุข คือ มีหลักแห่งรักความเมตตาต่อผู้อื่น ไม่เลือกชั้นวรรณะและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม 3. ประเทศชาติพัฒนา คือ การทำกิจกรรมทุกอย่าง ให้เป็นไปเพื่อสร้างประโยชน์สุขต่อสังคมชาวลาว และสามารถร้อยรัดความสัมพันธ์ของบุคคล องค์กรต่าง ๆ ในประเทศลาว

ให้เกิดความรัก ความสามัคคีกัน เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำสำคัญ: การบูรณาการ; จิตอาสา; พระพุทธศาสนา; คริสต์ศาสนา; นครหลวงเวียงจันทน์

Abstract

This research has 1) to study the principles of Public Mind for social development in Buddhism in Vientiane capital region 2) to study the principles of Public Mind for social development in Christianity in Vientiane capital region and 3) to integrating the principles of Public Mind for social development in Buddhism and Christianity in Vientiane capital region of Lao People's Democratic Republic. The research is a qualitative study by studying and collecting information from the Tipitaka, bible, related research and interviewing Buddhist communities and Christian communities. The results of study were found that: The principles of Public Mind for social development in Buddhism in Vientiane capital Region of Lao People's Democratic Republic emphasizes 3 main benefits: benefits for oneself, others and occurs both to oneself and others, at the same time these benefits will occur in the present and the future, and finally, in the end of suffering, that is to say, attaining the Noble Path (Ariya Magga) and the Noble fruit (Ariya Phala) Therefore, the principles of public mind for social development in Christianity in Vientiane capital region of Lao People's Democratic Republic makes ones have hope, salvation, and the remission of sins, became the perfected persons and be ready to ascend to live with God in His eternal Kingdom. The integration of the principles of public mind according to Buddhism and Christianity to develop society in Vientiane Capital Region of Lao People's Democratic Republic has 3 types of knowledge: 1. Well-being for oneself means adhering firmly to one's own religious principles, by putting into practice in accordance with the cultural traditions of the Lao people and having mind leading body. 2. A happy society means having the principle of love and kindness to others regardless of social status and caste, and bringing benefits to society. 3. A Developed nation means doing all activities to build benefits and happiness for Lao society and can strengthen the relationships of individuals and various organizations in Laos to build love, unity for the prosperity of the Lao People's Democratic Republic.

Keywords: Integrating; Public mind, Buddhism; Christianity; the Vientiane Capital Region

บทนำ

คนในสังคมปัจจุบันนี้ขาดคุณธรรม จริยธรรมทางใจอย่างมาก อันเป็นสาเหตุเบื้องต้นที่ทำให้เกิดความเดือดร้อนวุ่นวาย ราบร่ำพิน แก่งแย่งกันไปทั่วทุกมุมโลก ดังนั้น หากจะให้สังคมพัฒนาไปในทางที่ดี จำต้องปลูกฝังให้คนในสังคมมีคุณธรรมและจริยธรรมในจิตใจก่อน ให้รู้สึกมีจิตสาธารณะร่วมรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตอาสาเพื่อที่จะยื่นมือเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชน สังคม ประเทศชาติ มีจิตใจที่อยากเห็นคนในสังคมมีความสุข รู้สึกไม่สบายใจและยื่นมือช่วยเหลือในเมื่อสังคมประสบทุกข์อุปสรรคปัญหา รู้สึกพลอยยินดีในเมื่อสังคมได้รับความเจริญในทางที่ดี และรู้จักยึดมั่นในระเบียบวินัย กฎ ศีลธรรมของสังคมนั้น ๆ ซื่อตรง ซื่อสัตย์ ไม่ลำเอียง เมื่อทุกคนมีคุณธรรมและจริยธรรมในใจแล้ว สังคมบ้านเมืองก็จะอยู่กันอย่างมีความสุขได้

พระพุทธศาสนายกเรื่องจิตอาสาเป็นการหลักการและหลักปฏิบัติที่พุทธบริษัททั้ง 4 จำต้องกระทำ ประกาศชัดเจนเป็นครั้งแรกในพุทธศาสนา คือ เหตุการณ์หลังจากที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้แล้ว ทรงท้อพระทัยว่า สัตว์จะรู้ธรรมะได้ยากเพราะเป็นธรรมชาติลึกซึ้ง ภายหลังพระพรหม มาอาราธนา (เกิดพรหมธรรมในพระทัย คือ เมตตา กรุณา มุติตา อุเบกขา ขึ้นในพระทัย) จึงเกิดจิตอาสาที่จะสั่งสอนสรรพสัตว์ ดังพระดำรัสที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่เหล่าพระสาวกเมื่อครั้งส่งพระสาวกไปประกาศศาสนาครั้งแรกว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไปเพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 4 ข้อที่ 32 หน้าที่ 27 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

จากพระดำรัสข้างต้นนี้เห็นได้ชัดว่า พระพุทธเจ้าทรงส่งพระอรหันต์สาวกไปเพื่อมุ่งประโยชน์สุขแก่คนชาวโลกโดยทั่วไป โดยทรงปลูกและวางแนวทางให้กำลังใจในการเป็นผู้มีจิตอาสาที่จะดำเนินไปเพื่อสร้างความสุขอย่างยั่งยืน หลังจากทีส่งพระอรหันต์สาวกไปประกาศได้ไม่นาน เมื่อคืนวันมาฆปุณณมี พระพุทธเจ้ายังทรงย้ายและวางหลักเกณฑ์การเผยแผ่พระธรรมคำสอนไว้ชัดคือพระโอวาทปาฏิโมกข์ใจความว่า “ความอดทนคือความอดกลั้นเป็นตบะอย่างยิ่ง พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสว่า นิพพานเป็นบรมธรรม ผู้ทำร้ายผู้อื่นไม่ชื่อว่าเป็นบรรพชิต เปียดเบียนผู้อื่นไม่ชื่อว่าเป็นสมณะ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม การทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว นี่คือการสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย การไม่กล่าวร้ายผู้อื่น การไม่เปียดเบียนผู้อื่น ความสละสลวยในปาฏิโมกข์ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ ในอาหาร การอยู่ในเสนาสนะที่สงัด การประกอบความเพียรในอธิจิต นี่คือการสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 10 ข้อที่ 90 หน้าที่ 50-51, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

จากหลักการการเผยแผ่นี้เอง ทำให้มองเห็นภาพการเป็นผู้มีจิตอาสาทำงานเพื่อสังคม โดยการอุทิศตนทำงานเพื่อส่วนรวม ทั้งที่ไม่ใช่หน้าที่โดยตรงส่วนตัวที่จะต้องกระทำหรือแม้กระทั่งหลักพรหมวิหารธรรม 4 สังคหวัตถุ 4 อิทธิบาท 4 สารณียธรรม 6 บุญกิริยาวัตถุ 10 ประการ เป็นต้นเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่เป็นหลักธรรมที่แสดงให้เห็นหลักคำสอนและวิธีการเป็นนักจิตอาสาแนวพุทธได้อย่างดี

คริสต์ศาสนาก็มีหลักพระธรรมคำสอนในพระคัมภีร์ไบเบิลที่เกี่ยวกับความเป็นผู้มีจิตอาสา เช่น คำสอนเกี่ยวกับความรักต่อพระเป็นเจ้าและเพื่อนมนุษย์ พระสันตะปาปาฟรังซิสเตือนชาวคริสต์ทั้งหลายให้รู้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ไว้แม้จะอยู่ในสถานะใดวันไหนก็ตามว่า “เพื่อจะเข้าใจถึง

คุณค่าและบทบาทของผู้สูงอายุ เราจะต้องเข้าใจถึงคุณค่าของชีวิตมนุษย์อย่างถูกต้องเสียก่อน ชีวิตมนุษย์เป็นของขวัญที่พระเจ้าประทานให้กับเราทุกคน ความเข้าใจในศักดิ์ศรีของมนุษย์จะทำให้เราเห็นคุณค่าทุกช่วงวัย เป็นไปไม่ได้ที่จะยอมรับคุณค่าของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง ถ้าเรายังไม่เห็นคุณค่าของเด็กนับจากวินาทีแรกของการปฏิสนธิ (กรອງทอง กาญจนเลิศพรทวี, 2550) ทำให้เราทั้งหลายได้ตระหนักถึงความรักที่พระเป็นเจ้าได้ทรงมีต่อมวลมนุษย์ ให้เหล่านมนุษย์ได้รักกัน สมัยครุสमानสามัคคี เห็นอกเห็นใจกันในความที่เรารู้อยู่กันเป็นลูกของพ่อคือพระผู้เป็นเจ้าคนเดียวกัน ในศาสนจักรนั้น ชนรุ่นต่าง ๆ ได้รับการเรียกให้มาเข้าร่วมในส่วนแผนการแห่งความรักของพระเจ้า โดยการแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงปันพระพรที่เราแต่ละคนได้รับอย่างอุดม โดยทางพระพรของพระเจ้า ในการแลกเปลี่ยนพระพรนี้ผู้สูงอายุนำเอาคุณค่าทางศาสนาและศีลธรรม ซึ่งเป็นความอุดมของชีวิตจิตให้แก่ชีวิตของชุมชนคริสตชน ครอบครัวและโลก (กรອງทอง กาญจนเลิศพรทวี, 2550) “ดังนั้น ความรักของท่านจะต้องไม่มีขอบเขตความรัก ดังเช่นความรักของพระบิดาเจ้าสวรรค์ของท่านก็ไม่มีขอบเขต” (พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ มธ. 5 : 48 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014)

คริสตชนเชื่อว่า “สรรพสิ่ง” นั้นมี “เจ้าของ” ฉะนั้น มนุษย์จึงไม่มีกรรมสิทธิ์ที่จะครอบครองสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างสมบูรณ์เด็ดขาด โดยไม่ยอมแบ่งปันแก้อื่น ทั้งนี้ เพราะวัตถุประสงค์ของ “เจ้าของสิ่งสร้าง” นั้นต้องการให้มนุษย์แบ่งปันกันอยู่แล้ว (เจริญ อาทิตยา, 2540) เพราะพระเจ้ามีพระประสงค์ให้มนุษย์ “เป็นนายเหนือ” (dominion) คือ มนุษย์สามารถใช้สรรพสิ่งที่พระเจ้าสร้างให้แล้วได้ก็จริง แต่สรรพสิ่งต่างก็มีความศักดิ์สิทธิ์ เนื่องจากพระเจ้าเป็นผู้สร้างขึ้นมา ฉะนั้น มนุษย์จึงต้องใช้สรรพสิ่งบนโลกนี้ อย่างมีความรับผิดชอบและไม่เห็นแก่ตัว และการที่มนุษย์ใช้สรรพสิ่งอย่างมีความรับผิดชอบและไม่เห็นแก่ตัวนี้เอง ได้ชื่อว่าเป็นการแผ่ขยายความดีที่มีอยู่กับสิ่งที่พระผู้เป็นเจ้าสร้างขึ้นนั้น ทำให้โลกพัฒนาและเป็นระเบียบตามคำสั่งของพระผู้เป็นเจ้าที่ตรัสสั่งกับมนุษย์คู่แรกในโลก คือ อาดัมและเอวาว่า “ให้ทำและรักษาสวนนี้” (เจริญ อาทิตยา, 2540) ดังนั้น คริสต์ศาสนาจึงมีคำสอนมุ่งเน้นให้มนุษย์รู้จักมีจิตสาธารณะมีจิตอาสาที่จะยอมเสียเวลา แรงกาย แรงใจ แรงสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ในเมื่อได้เห็นมวลมนุษย์ได้รับความทุกข์โดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย แม้สิ่งที่ทำไปเหล่านั้นจะไม่ใช่งานที่จะต้องกระทำโดยตรงในฐานะมนุษย์ผู้ซึ่งดำเนินชีวิตอยู่ในโลก แต่สิ่งที่ทำนั้นเพราะทำตามพระประสงค์และตามรอยบาทของพระผู้เป็นเจ้าที่ทรงสั่งสอนไว้และทำให้ดูแล้ว นครหลวงเวียงจันทน์ เป็นเขตปกครองที่ตั้งอยู่บริเวณภาคกลาง ครอบคลุมพื้นที่เมืองหลวงของประเทศลาว เดิมเคยเป็นส่วนหนึ่งของแขวงเวียงจันทน์ ตัวเมืองเวียงจันทน์ถูกสร้างขึ้นในศตวรรษที่ 16 ใน รัชสมัยของสมเด็จพระไชยเชษฐาธิราช บริเวณเขตเมืองเก่าเป็นที่ตั้งของวัดวาอาราม พิพิธภัณฑสถาน และสวนสาธารณะ นครหลวงเวียงจันทน์เป็นที่ตั้งของอนุสรณ์สถานแห่งชาติที่สำคัญที่สุดในลาว ได้แก่ พระธาตุหลวง (พระเจดีย์โลกะจุฬามณี) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของลาว และเป็นเครื่องสื่อถึงการนับถือพระพุทธศาสนาอย่างแพร่หลายของประชาชนในประเทศ ทั้งนี้ มีวัดที่สวยงามหลายแห่งในนครหลวงเวียงจันทน์ เช่น วัดสี่สะเกด วัดองค์ต่อมหาวิหาร, วัดเชียงควน (หรือที่รู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่า “สวนวัฒนธรรมเชียงควน”), วัดศรีเมือง ฯลฯ (จันทนีย์ วงศ์คำ, 2545)

ศาสนาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งที่รัฐมองเห็นว่า มีส่วนสำคัญที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญได้ ดังนั้น รัฐจึงมอบ

ความหวังที่จะให้ศาสนาแต่ละศาสนาเข้ามามีส่วนร่วม โดยให้นำหลักการทางศาสนามาช่วยในการส่งเสริมการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการเน้นไปที่หลักของการช่วยเหลือสังคมด้วยหลักของจิตอาสา โดยเฉพาะผู้วิจัยซึ่งมีส่วนร่วมสำคัญในการร่วมมือกับคณะสงฆ์ องค์กรศาสนา ภาครัฐ และประชาชนทั่วไป ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลในสังคมอยู่ดี มีสุข เกิดสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน

จากการศึกษานัยเบื้องต้นถึงหลักคำสอนเรื่องจิตอาสาจากทั้ง 2 ศาสนา เป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบูรณาการหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในพระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนา: กรณีศึกษาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเบื้องต้นจะศึกษาถึงนิยามความหมาย ลักษณะและความสำคัญ ประเภท ตัวอย่าง ประโยชน์ และหลักธรรมที่สนับสนุนการสร้างจิตอาสาในศาสนาพุทธกับคริสต์ศาสนา ที่มีปรากฏอยู่ในคัมภีร์ทางศาสนา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความชัดเจนเรื่องจิตอาสาในมิติทางศาสนาทั้งสอง อันจักเป็นเหตุปัจจัยประการหนึ่งให้ศาสนิกของทั้งสองศาสนาได้เข้าใจกันและกัน ในการที่จะปรับตัวเข้าหากัน อยู่ร่วมกันได้และก่อให้เกิดความรัก ความเมตตา ความกรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้สึกรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคมมากขึ้น โดยอาศัยหลักพระธรรมคำสอน เพื่อสังคมจะได้พบกับความสุขที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง ทั้งทางกายและทางใจด้วยอาศัยความเสียสละแบบจิตอาสาเชิงศาสนาอย่างเหมาะสมและถูกต้องโดยอาศัยข้อมูลเชิงพื้นที่จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่อยู่ในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในพระพุทธศาสนาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อศึกษาหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในคริสต์ศาสนาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เพื่อการบูรณาการหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในพระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนา: กรณีศึกษาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาการบูรณาการหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในพระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนา: กรณีศึกษาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนี้ เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร 1.1) ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา คัมภีร์พระคริสต์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย 1.2) ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ รายงานการวิจัย เช่น วิทยานิพนธ์ หนังสือ ตำรา บทความ และเอกสารต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเลือกเองจากผู้ทำกิจกรรมหรือผู้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมจิตอาสาเป็นหลัก ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกต จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือผู้นำ

ทางศาสนาและศาสนิกชนในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 45 รูป/คน โดยแยกกลุ่มผู้ให้ความรู้สำคัญในการวิจัยไว้ 2 กลุ่ม ดังนี้ 2.1) กลุ่มผู้นำทางศาสนาและพุทธศาสนิกชน แบ่งเป็นฝ่ายสงฆ์ จำนวน 10 รูป และฝ่ายพุทธศาสนิกชน จำนวน 20 คน 2.2) กลุ่มผู้นำทางคริสต์ศาสนาและคริสตชน แบ่งเป็นฝ่ายผู้นำทางศาสนา จำนวน 5 คน และฝ่ายศาสนิกชน จำนวน 20 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

4. การลงพื้นที่การร่วมกิจกรรมเวทีจิตอาสา และการจัดเวทีสานเสวนาทางศาสนา การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลกับหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในพระพุทธศาสนา และคริสต์ศาสนา: กรณีศึกษาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

5. การวิเคราะห์ ศึกษารวบรวมข้อมูล และเปรียบเทียบเนื้อหาหลักให้เห็นถึงประเด็นในความเหมือนและความแตกต่างกัน แล้วนำเสนอผลการวิจัย

ผลการศึกษา

1. หลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในพระพุทธศาสนาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีดังนี้

1.1 ในมุมมองของพระพุทธศาสนา คำว่า จิตอาสานั้น ได้รับการพัฒนามาจากคำว่า จิตจาคะ ซึ่งมีความหมายว่า จิตที่คิดจะเสียสละ จิตที่พร้อมจะสละ จิตที่ประกอบด้วยการบริจาค จึงมีความหมายไปในทิศทางเดียวกันคือ จิตอาสา หมายถึง จิตที่ยกระดับปัญญาภายในและสำนึกสาธารณะ ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรมและสันติ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ จิตที่พร้อมจะสละเวลาแรงกายและสติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นจิตสุขเมื่อได้ทำความดี เป็นจิตที่เปี่ยมด้วย “บุญ” คือความสงบเย็นและพลังแห่งความดี (พระไพศาล วิสาโล, 2548) เมื่อกล่าวโดยสรุป จิตอาสา จึงมีความหมายว่า จิตที่ยกระดับปัญญาภายในและสำนึกสาธารณะ เป็นจิตที่พร้อมจะเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรมและสันติ เป็นจิตที่เปี่ยมด้วยความสุขเมื่อได้ทำความดี เป็นจิตตื่นรู้ในภายในต่อสิ่งเร้าจากภายนอก ไม่มีใครบังคับ แต่เล็งเห็นคุณค่า เป็นจิตที่พร้อมจะสละเวลาแรงกายและสติปัญญาเพื่อสาธารณประโยชน์

1.2 จิตอาสาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสภาพภายในจิตใจ บุคลิกภาพ วิถีชีวิตและสังคมของมนุษย์ ในฐานะเป็นตัวช่วยพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้มีความเก่งกล้าสามารถในการทำงานและการทำหน้าที่ สร้างความสุขให้เกิดมีในจิตใจ ทำให้มีบุคลิกภาพดี เสริมสร้างวิถีทางการดำเนินชีวิตและความเป็นไปของสังคมส่วนรวมอันดีงาม โดยที่คนที่มีจิตอาสาเป็นการพัฒนาตนเองให้มีความเก่งกล้าสามารถในกิจการงานนั้น เกิดแรงกระตุ้นคือศรัทธาในการทำงาน ทำด้วยศรัทธาเชื่อมั่นในงานที่ทำ มีความมั่นใจ เห็นคุณค่า เห็นประโยชน์ของงานนั้น เมื่อทำงานที่เป็นเรื่องทางร่างกาย หรือทางสังคมเกิดความหมายเป็นประโยชน์ที่แท้จริง ปรากฏมองเห็นกันภายนอกและมีเกิดผลภายใน มีความชำนาญมากขึ้น ทำอะไรได้ดีขึ้น ทำไปแล้วเกิดความสบายใจอิ่มใจ มีความภูมิใจได้ทันที ไม่ต้องรอให้คนอื่นเข้ามาให้ผลตอบแทน (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547)

1.3 จิตอาสา เป็นเรื่องของจิตที่คิดชวนช่วยช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน ทั้งเหล่าสรรพสัตว์ มี 3 ระดับ แบ่งตามการให้ คือ

(1) ในระดับทานนั้น เป็นจิตอาสาในระดับกายภาพ คือช่วยเหลือผู้อื่นผู้มีความทุกข์ทางกาย ด้วยข้าว ปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย เป็นต้น ผลที่จะเกิดมาโดยตรงคือ ผู้ได้รับการให้จากผู้อื่น ถือว่าได้รับโอกาสจากสังคม ได้บรรเทาความทุกข์ที่แสนสาหัสเฉพาะหน้า ได้ลิ้มรสแห่งความสุขไม่จืดจางแต่ในความคิดดั้งเดิมว่าเราเป็นคนทุกข์ยาก ได้มองเห็นหนทางในการที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น และเห็นความสำคัญในการช่วยเหลือเกื้อกูลจากคนอื่น (พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่มที่ 23 ข้อที่ 32 หน้าที่ 287, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

(2) ในระดับศีลนั้น ทำให้ต่างคนต่างก็ไม่เบียดเบียนตัวเองไม่เบียดเบียนคนอื่น ตัวเราเองก็ไม่เดือดร้อน ผู้อื่นก็ไม่เดือดร้อน (พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่มที่ 24 ข้อที่ 1 หน้าที่ 389, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) สร้างแต่ความสุขและความหรรษา ต่างคนต่างมีทรัพย์ มีชื่อเสียงเกียรติยศ อดอยากลำบาก ไม่หลงสติตาย ถึงตายก็ได้ไปสู่สุคติ มีความงดงามด้วยความสงบเรียบร้อยทางกายและวาจา เคารพในความเป็นผู้มีศีลของตนเอง เกิดความไว้วางใจกันไปทุกคนทุกที่ ความสุขจึงเกิดมีอย่างสมบูรณ์ในด้านกายภาพและความสัมพันธ์ไม่แบ่งแยก เห็นคนทุกคน ทุกชนชาติ ทุกเพศ ทุกวัย เป็นเสมือนเครือญาติผู้ร่วมสายโลหิตเดียวกันทีเดียว

(3) ในระดับภาวนานั้น ถือได้ว่าเป็นการเสียสละอย่างยิ่งใหญ่ที่สุดกว่าการเสียสละทั้งปวง เพราะเป็นการเสียสละความสุขที่ตนควรได้ควรถึงตามฐานะที่ได้เกิดและแสวงหาไว้ เป็นการช่วยเหลือตนเองและเพื่อนมนุษย์ให้ได้รับบรมสุขอย่างยั่งยืนทั้งในโลกนี้และโลกหน้า อันจะหาวิธีช่วยเหลือที่ประเสริฐไปกว่านี้ไม่มีแล้ว

1.4 หลักธรรมในพระพุทธศาสนาทุกประการ จะเป็นหลักธรรมที่ช่วยสนับสนุนให้พุทธศาสนิกชนเป็นผู้มีจิตอาสาอยู่แล้ว แต่หลักธรรมที่เป็นจุดเด่นเกี่ยวข้องกับงานจิตอาสา เป็นหลักธรรมที่ช่วยสนับสนุนการสร้างจิตอาสาในพุทธศาสนา ได้แก่

(1) หลักอริยบท 4 จะทำให้เกิดความพอใจยินดีในหน้าที่ที่ได้ทำและเล็งเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคตทั้งแก่ตนและผู้อื่น

(2) หลักพรหมวิหารธรรม 4 จะทำให้เกิดความรักความปรารถนาอยากให้ทุกคนมีความสุข เมื่อเห็นผู้อื่นมีทุกข์จะต้องลงมือช่วยเหลือ มีความชื่นชมยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น และมีใจเป็นกลางปรารถนาดี ลงมือช่วยเหลือ แสดงความยินดีได้ทั้งคนที่ชอบและชัง โดยไม่มีอคติ (พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่มที่ 11 ข้อที่ 228 หน้าที่ 232, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

(3) หลักสังคหวัตถุ 4 จะทำให้รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันสิ่งของของตนเองให้คนอื่น เป็นคนพูดจาไพเราะ เสนาะหู ไม่หยาบคาย ให้เกียรติคนอื่น เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของคนอื่น และลองทำตัวสบาย ๆ ไม่ถือเนื้อถือตัว เป็นกันเองกับคนอื่นเพื่อจะไม่เป็นการท่างเห็นและลำบากใจของคนที่รับการช่วยเหลือ ยึดจิตใจกันและกันไว้นั่นแน่นแฟ้น เหมือนเป็นเครือญาติ

(4) หลักอคติ 4 จะทำให้ขมใจไม่ให้อำนาจที่ด้วยเลือกที่รักมักที่ชัง ไม่มีอคติคือ ความลำเอียง เพราะรักใคร่ชอบพวจึงช่วย ลำเอียงเพราะโกรธเกลียดจึงไม่ช่วย ลำเอียงเพราะโง่เขลาไม่รู้อะไรจะช่วยทำหรือไม่หรือจะช่วยอย่างไร และลำเอียงเพราะกลัวว่าถ้าเราไม่ช่วยจะมีผลกระทบกับเราจึงทำเป็น

ช่วย ไม่ได้ช่วยด้วยจิตสำนึกที่ดี ทำให้เป็นคนซื่อตรง อีกทั้งยังเป็นการป้องกันตัวเองจากการนินทาว่าร้ายจากบุคคลอื่นด้วย

เมื่อผู้ทำงานจิตอาสาปฏิบัติตามหมวดธรรม 4 ดังกล่าวมา ย่อมจะทำให้สำเร็จประโยชน์ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมหรือวัฒนธรรมได้ไม่ยาก ซึ่งนั่นจะนำมาสู่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งต่อตัวผู้ปฏิบัติงานจิตอาสาโดยตรงและต่อส่วนรวมด้วย

1.5 จากการที่ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างชาวพุทธในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อสอบถามเกี่ยวกับหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม จำนวน 20 รูป/คน โดยเป็นพระสงฆ์จำนวน 10 รูป และพุทธศาสนิกชน 10 คน โดยมุ่งสอบถามในประเด็น ความหมายของจิตอาสา ลักษณะและความสำคัญของจิตอาสา การบูรณาการจิตอาสาเพื่อการพัฒนาสังคม และ คุณค่าที่จะเกิดขึ้นจากการบูรณาการจิตอาสาเพื่อการพัฒนาสังคม ได้ข้อมูลเบื้องต้นดังนี้

(1) จิตอาสา คือ จิตที่ยกระดับปัญญาภายในและสำนึกสาธารณะ เป็นจิตที่พร้อมจะเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อประโยชน์ส่วนรวม คนที่มีจิตอาสา ต้องเป็นคนที่สามารถชักนำคนในสังคมให้พัฒนาการอยู่ร่วมกันได้ สามารถที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรมและสันติ คือ การหาหลักการที่จะชักนำคนในสังคมมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน หรือการสร้างสังคมให้เกิดความเป็นธรรมหรือเกิดความยุติธรรม

(2) คนที่มีจิตอาสา คือคนที่ให้ความสำคัญต่อสภาพภายในจิตใจ บุคลิกภาพ วิถีชีวิตและสังคมของมนุษย์ เรื่องจิตอาสาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่พึงร่วมกันพิจารณาว่า ตนสามารถจะเป็นคนหนึ่งที่มีจิตอาสาเพิ่มขึ้นในสังคมหรือไม่ จิตอาสาเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดองค์กร หรือเครือข่ายอาสาขึ้นมา เพื่อกระตุ้นจิตอาสาให้เพิ่มขึ้น

(3) ประชากรส่วนใหญ่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนับถือศาสนาพุทธ ประเพณีดั้งเดิมส่วนมากเริ่มต้นที่วัด ชาวบ้านเข้าวัดเพื่อร่วมงานประเพณีท้องถิ่น ปฏิเสธไม่ได้ว่าการบูรณาการวัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นและมักเกิดขึ้นจากวัดสู่ชุมชน การใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างวัฒนธรรมให้น่าสนใจ 2) ประชาสัมพันธ์ 3) ช่วยให้ผู้อยู่ห่างไกลได้เข้าร่วมงานประเพณีได้เสมือนหนึ่งว่าได้ร่วมงานประเพณีด้วยตนเอง 4) เพื่อให้ผู้ที่ไม่เข้าใจภาษาท้องถิ่นหรือภาษาไทยเข้าใจในอัตลักษณ์ของประเพณีได้

(4) คุณค่าที่จะเกิดขึ้นจากการบูรณาการจิตอาสาเพื่อการพัฒนาสังคม อันดับแรกให้มองไปที่บุคคลผู้ทำงานจิตอาสาทางพระพุทธศาสนาในอดีตสมัยพุทธกาล เช่น พระทัฬหฬลบุตร พระเถระเป็นผู้มีจิตอาสาอาศัยความสามารถของตนเองทั้งโดยกำลังของมนุษย์และกำลังแห่งอิทธิฤทธิ์ ช่วยงานพระศาสนา ในด้านจัดระเบียบการพักอยู่อาศัยของหมู่ภิกษุทั้งหลาย มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีศีล อนุชาปิณฑิกเศรษฐี เศรษฐีได้มีจิตอาสาให้ทานแก่พวกคนอนาถาและถวายทานในพระพุทธศาสนา เป็นจำนวนมากและกระทำทุก ๆ วันที่มีโอกาสร่วมกับนางวิสาขา มหาอุบาสิกา นางวิสาขา มหาอุบาสิกา ได้ชื่อว่าเป็นมหาอุบาสิกา เพราะได้ถวายจตุปัจจัยไทยธรรมมากมายไว้ในพระพุทธศาสนา และการบริจาคทานเพื่อคนยากจนหรือสาธารณประโยชน์อื่น ๆ ครบถ้วนบริบูรณ์ตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 10 สรุปว่า ในครั้งพุทธกาลนั้น เหล่าพุทธสาวกพุทธสาวิกาทิ้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ โดยมีท่านพระทัฬหฬลบุตร อนุชาปิณฑิกเศรษฐี และนางวิสาขาเป็นตัวอย่าง ทุกคนต่างทำหน้าที่ในความเป็น

พุทธบริษัทของตนได้อย่างดี อบรมตนเองด้วยศีล สมาธิ และปัญญา จนสามารถเข้าถึงธรรมตามแนวทางของพุทธศาสนาได้แล้ว ตัวคุณธรรมที่บรรลุนั้นแลคือพลังจิตอาสาอันบริสุทธิ์และทรงพลังผลักดันให้เกิดจิตอาสาขึ้นแก่ทุกหมู่ทุกคนที่ได้บรรลุ ให้เกิดความเมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขาขึ้นในสรรพสัตว์ คิดสงสารเมตตาต่อคนเห็นผู้อื่นททุกข์ในขณะที่ยังตนเองมีความสุขอยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องลงมือช่วยเหลือด้วยกำลังของมนุษย์และกำลังแห่งอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์บ้างในบางคราว ถึงความทุกข์ของคนเหล่านั้นจะไม่หมดไปโดยสิ้นเชิง แต่ก็ทำให้เขากลับมีความสุขมีความหวังที่จะต่อสู้กับชีวิตต่อไป

2. หลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในคริสต์ศาสนาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีดังนี้

2.1 จิตอาสาในคริสต์ศาสนา หมายถึงการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นในสังคม ที่ถือว่าเป็นหน้าที่หลักอย่างหนึ่งสำหรับคริสตศาสนิกชน เป็นการกระทำที่แสดงออกซึ่งความรักที่มีต่อมวลมนุษยชาติ (อริสธรรม ตีระดอม, 2526)

2.2 ลักษณะของจิตอาสาในคริสต์ศาสนา ลักษณะของจิตอาสาที่พระเยซูทรงสอนและพระองค์ก็ทรงเป็นแบบอย่าง คือการรู้จักแบ่งปัน เป็นการแบ่งปันด้วยความจริงใจ ไม่ใช่ทำไปเพื่อหวังผลหรือหวังให้คนยกย่องว่าเป็นคนใจบุญ (เสรี พงศ์พิศ, 2529)

2.3 ประเภทของจิตอาสาในคริสต์ศาสนา การทำงานจิตอาสาในคริสต์ศาสนา คือเป็นการกระทำที่มุ่งสร้างประโยชน์เกื้อกูลและความสุขให้แก่สังคม ซึ่งจะเป็นประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ตนด้วยโดยปริยาย เราอาจจะเรียกว่าเป็นบุญกุศลทั้งแก่ตนเองและสังคมในรูปแบบคริสต์ศาสนาได้เช่นเดียวกัน (ธันต์ถอร์ ทองโสภณ, 2555)

2.4 หลักศีลธรรมที่สนับสนุนการสร้างจิตอาสาในคริสต์ศาสนา หลักธรรมและแนวทางที่จะช่วยเสริมสร้างสนับสนุนจิตอาสาในคริสต์ศาสนานั้น แยกออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนมนุษย์และ ส่วนสังคม 1. หลักธรรมและแนวทางในส่วนมนุษย์ คือ การปลุกความศรัทธาในพระเจ้าอย่างสุดจิตสุดใจ สุดความนึกคิดและด้วยสุดกำลัง และ จงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง ปฏิบัติตามพระบัญญัติ 10 ประการ ไปวัดในวันพระเจ้า สวดภาวนาทุกวัน เรียนคำสอนเพิ่มเติมอยู่เสมอๆ และ 2. หลักธรรมและแนวทางในส่วนสังคม คือ การใช้อำนาจรัฐ เป็นของกษัตริย์และหน้าที่ของกษัตริย์ กษัตริย์จึงต้อง ปกครองและทำหน้าที่ทางศาสนาด้วย เป็นผู้รับผิดชอบในการนำประชากรของพระเจ้าให้ดำเนินไปในวิถีแห่งพันธสัญญาที่ได้กระทำกับพระเจ้า ด้านหลักกฎหมาย ต้องทำกฎหมายทางศาสนากับกฎหมายทางสังคมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงจะทำให้เกิดเสรีภาพภายนอก ทำให้มนุษย์เป็นอิสระทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและฐานะประชาคมหรือประชาชาติ เกิดเสรีภาพภายในแท้จริง เสรีภาพของการเป็นบุตรของพระเจ้า เสรีภาพที่หลุดพ้นจากบาป หมั่นการทำงาน เพราะงานเป็นลักษณะของสิ่งที่มีคุณค่าเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติมนุษย์เอง (เสรี พงศ์พิศ, 2529)

2.5 จากการที่ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างชาวคริสต์ในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อสอบถามเกี่ยวกับหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม จำนวน 25 คน เป็นนักการศาสนา จำนวน 5 คน และคริสตชน 20 คน โดยมุ่งสอบถามในประเด็น ความหมายของจิตอาสา ลักษณะและความสำคัญของจิตอาสา การบูรณาการจิตอาสาเพื่อการพัฒนาสังคม และ คุณค่าที่จะเกิดขึ้นจากการบูรณาการจิตอาสาเพื่อการพัฒนาสังคม ได้ผลสรุปดังนี้

(1) จิตอาสา คือการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นในสังคม เป็นหน้าที่หลักอย่างหนึ่งสำหรับ คริสตศาสนิกชน เป็นการกระทำที่แสดงออกซึ่งความรักที่มีต่อมวลมนุษยชาติ บุคคลที่มีจิตที่เปี่ยมล้น ด้วยพลังความรักที่มีต่อพระเจ้าอย่างสุดจิตสุดใจ พร้อมทั้งจะเสียสละแบ่งปันสิ่งของตนเองให้การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นที่ตกทุกข์ได้ยาก โดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นการเอาพลังรักจากพระเจ้านั้นมา เป็นแรงผลักดันให้ตนทำความดีต่อสังคม และศาสนาตามแบบอย่างของพระคริสต์

(2) ลักษณะและความสำคัญของจิตอาสา การแบ่งปันที่ควรแก่การสรรเสริญ คือ การแบ่งปัน ด้วยความจริงใจ ไม่ใช่ทำไปเพื่อหวังผลหรือหวังให้คนยกย่องว่าเป็นคนใจบุญ เป็นการแบ่งปันให้คน อื่นที่ขาดเหลือ เพื่ออนุเคราะห์ สงเคราะห์ให้เขามีความสุข กล่าวโดยรวมคือการเติมเต็มสิ่งที่ขาดให้ คนอื่นเกิดความสุข นั่นคือลักษณะของจิตอาสา

(3) การบูรณาการจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในมุมมองของคริสต์ศาสนา คือ การใช้หลักแห่ง ความรัก การใช้ความรักเป็นแรงผลักดันให้คนทำความดี มีจิตอาสาต่อสังคม จึงเป็นวิธีการที่ความ นามาใช้ ไม่ว่าจะเป็นความรักระหว่างพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน ญาติ เพื่อนบ้าน กระทำจิตให้รักเขาเสมอ เหมือนกับรักตนเอง การจะบูรณาการว่าโดยสรุปคือ การรักตนเองเช่นใด ควรรักคนอื่นเช่นนั้น เมื่อจิต มีความรักแล้ว ย่อมเกิดความเอ็นดูบุคคลอื่น ๆ อยากให้คนอื่นมีความสุข นั่นคือเหตุแรกของการมีจิต อาสา เพื่อให้คนอื่นมีความสุข

(4) จิตอาสาที่ศาสนิกชนกระทำอย่างถูกต้องตามหลักบัญญัติทางคริสต์ศาสนาแล้ว ย่อมจะ อำนวยประโยชน์สุขมากมายทั้งต่อตัวศาสนจักรเองและคริสตศาสนิกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเพื่อน มนุษยชาติที่ประสบทุกข์ทั้งทางกายภาพและจิตวิญญาณ ว่าโดยรวม จิตอาสา ในคริสต์ศาสนานิกาย คาทอลิกนี้ ทำให้เกิด ความหวัง ความรอด และความยกบาป กลายเป็นมนุษย์ผู้ดีพร้อมจะได้ขึ้นไปอยู่ รวมกับพระเจ้าในดินแดนอันเป็นนิรันดร์ของพระองค์

3. การเปรียบเทียบการบูรณาการหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในพระพุทธศาสนาและคริสต์ ศาสนา: กรณีศึกษาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่ง ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบไว้ 3 ด้านด้วยกัน ดังต่อไปนี้

ตารางเปรียบเทียบที่ 1 การบูรณาการหลักจิตอาสาด้านการเมือง

พระพุทธศาสนา	คริสต์ศาสนา
- มีผู้นำที่มีจิตอาสาเพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของ ประชาชนให้อยู่ดีมีสุข - รู้จักการให้ปันและการเกื้อกูลต่อประชาชน - มีความหนักแน่นกับศีลธรรมไม่เห็นแก่เงิน จนเกินไป	- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์ - การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางศาสนาใน ชุมชน - การช่วยเหลือกลุ่มที่ต้องการในชุมชน

จากตารางข้างต้น พบว่า พระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนาให้มุมมองหลักจิตอาสานั้น ต้องมีผู้นำที่เข้มแข็ง มีจิตอาสาเพื่อที่จะสร้างประโยชน์สุขให้เกิดขึ้นแก่สังคมและประเทศชาติ เพื่อให้ เกิดการกินดี อยู่ดี มีความสุขเช่นเดียวกัน ส่วนในประเด็นที่แตกต่างกันนั้น พระพุทธศาสนากล่าวถึง พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกมาจากจิตได้สำนึกที่เรียกว่าศีลธรรมแล้วส่งผลมีการถ่ายทอดออกมา เป็นจิตอาสา การทำเพื่อประโยชน์ผู้อื่น ส่วนมุมมองของคริสต์ศาสนากล่าวถึงจิตเอื้ออารีที่เกิดขึ้นใน

ขณะที่ประสบกับเหตุการณ์นั้น ๆ แล้วอยากช่วยให้ผู้คนที่สังคมหรือผู้อยู่ใต้ปกครองมีความสุข สมหวังดังปรารถนา โดยมีคริสตจักรเป็นผู้คอยสนับสนุนเจตนารมณ์นั้นๆ

ตารางเปรียบเทียบที่ 2 การบูรณาการหลักจิตอาสาด้านการครองเรือน

พระพุทธศาสนา	คริสต์ศาสนา
- รู้จักดูแลจิตใจของกันและกัน	- ไม่ให้คนเกลียดกัน
- มีทุกข์ร่วมทุกข์ มีสุขร่วมสุข	- หลักแห่งความรัก

จากตารางข้างต้น พบว่า พระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนา แสดงให้เห็นว่า การเอื้ออารีกันของบุคคลในครอบครัว ดูแลกันและกันทั้งด้านร่างกายและจิตใจทำให้สังคมเกิดความสุข และส่งผลถึงสังคมระดับสูงขึ้นไป พฤติกรรมดังกล่าวเรียกว่า จิตอาสา คือ การทำจิตให้เอื้อประโยชน์สุขต่อคนอื่น ในประเด็นที่ต่างกันนั้น พระพุทธศาสนามองถึงการดูแลจิตใจกันและกัน การถนอมน้ำใจกัน กระทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ของสามี หน้าที่ของภรรยา ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งระบุไว้ชัดเจน เช่น สามีมีหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัว และไม่นอกใจภรรยา ภรรยาก็มีหน้าที่ดูแลการงานภายในบ้านให้เรียบร้อย และไม่นอกใจสามี เคระพซึ่งกันและกัน ในคริสต์ศาสนามองหลักใหญ่ซึ่งครอบคลุมทุกอย่างด้วยหลักแห่งความรัก ซึ่งเป็นความรักที่ไม่ได้เจือด้วยกามราคะเป็นความรัก ความหวังที่จะให้คู่ครองของตนเองนั้นมีความสุข ไม่สร้างความเกลียดกันและกันให้เกิดขึ้น เพราะความรักนั้น เป็นบ่อเกิดแห่งการอยู่ร่วมของคนในสังคมนั่นเอง

ตารางเปรียบเทียบที่ 3 การบูรณาการหลักจิตอาสาเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

พระพุทธศาสนา	คริสต์ศาสนา
- มีความสามัคคีกันในหมู่คณะ	จิตอาสาชาวคริสต์ต่อสังคม เน้นให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีความต้องการในด้านต่าง ๆ ให้สมหวัง เช่น การให้ความช่วยเหลือทางวัสดุสิ่งของ และการให้คำปรึกษาและการดูแลทางจิตใจ เป็นต้น
- มีสุขร่วมเสพ มีทุกข์ร่วมต้าน	

จากตารางข้างต้น พบว่า พระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มองว่า การที่สังคมจะเกิดสันติสุข คนที่อยู่กันต่างถ้อยที่ถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน คนในสังคมต้องมีความสมัคสมานสามัคคีกัน ให้ความร่วมมือร่วมใจเพื่อพัฒนาประเทศให้เกิดความสงบสุข โดยเฉพาะพระพุทธศาสนานั้น เน้นหลักธรรมคือความสามัคคี เป็นตัวแทนแห่งจิตอาสาที่จะพัฒนาสังคม ดังความที่ว่า สุขา สังฆัสสะ สามัคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ นำความสุขมาให้ ในส่วนของคริสต์ศาสนามุ่งเน้นไปที่การช่วยเหลือบุคคลในสังคมเพื่อเติมเต็มสิ่งที่บุคคลในสังคมนั้น ๆ ขาด บกพร่อง ให้เต็ม ไม่ว่าจะเป็นการให้การสนับสนุนด้านปัจจัยสี่ เช่น อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย ยังมีการสนับสนุนด้านการศึกษา การให้ความสะดวกด้านสุขภาวะมีการสร้างโรงพยาบาล เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. จิตอาสา คือ จิตที่ยกระดับปัญญาภายในและสำนึกสาธารณะ เป็นจิตที่พร้อมจะเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อประโยชน์ส่วนรวม คนที่มีจิตอาสา ต้องเป็นคนที่สามารถชักนำคนในสังคมให้

พัฒนาการอยู่ร่วมกันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระใบฎีกาณพงษกร กนตวนโณ (ปิ่นทอง) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาจิตอาสาเชิงพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน” ผลการวิจัยพบว่า จิตอาสาเชิงพุทธบูรณาการเป็นการเห็นแก่ผลประโยชน์ของส่วนรวมโดยดเว้นกระทำให้ทรัพย์สิน ส่วนรวมเสียหาย มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวม การเคารพสิทธิของบุคคลอื่นในการใช้ทรัพย์สิน ร่วมกันโดยมุ่งเน้นการให้ การไม่เบียดเบียน และการมุ่งประโยชน์ร่วมกันที่ผสมผสานหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (พระใบฎีกาณพงษกร กนตวนโณ (ปิ่นทอง), 2567)

2. คริสต์ศาสนาใช้หลักแห่งความรักเป็นแรงผลักดันให้คนทำความดี มีจิตอาสาต่อสังคม จึงเป็นวิธีการที่ความนำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นความรักระหว่างพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน ญาติ เพื่อนบ้าน กระทำจิตให้รักเขาเสมอเหมือนกับรักตนเอง การจะบูรณาการว่าโดยสรุปคือ การรักตนเองเช่นใด ควรรักคนอื่นเช่นนั้น เมื่อจิตมีความรักแล้ว ย่อมเกิดความเอ็นดูบุคคลอื่น ๆ อยากให้คนอื่นมีความสุข นั่นคือเหตุแรกของการมีจิตอาสา เพื่อให้คนอื่นมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูบวรสิขการ (บุญเสริม ชนะฤทธิ์) ได้ศึกษาเรื่อง “พุทธจริยาวัตร และพระจริยาวัตรของพระเยซูคริสต์ : การศึกษาเปรียบเทียบในมหาปริณิพพานสูตรกับพระวรสารลูกา” ผลการวิจัยพบว่า ที่พระเยซูคริสต์ทรงเน้นเป็นพิเศษในเรื่องความรัก โดยแสดงให้เห็นว่า ความรัก 2 อย่างคือ ความรักในพระเจ้าอย่างสุดจิต สุดใจ สุดกำลังความคิด และความรักต่อเพื่อนบ้านให้เหมือนรักตนเอง นี่เท่านั้น เป็นแนวทางสำคัญที่จะนำมนุษยชาติไปสู่ความรอดและมีชีวิตนิรันดร์กับพระผู้เป็นเจ้าในพระอาณาจักรสวรรค์ (พระครูบวรสิขการ (บุญเสริม ชนะฤทธิ์), 2547)

3. มนุษย์มีความสัมพันธ์กับศาสนาในรูปของการปฏิบัติตามคำสอน การปฏิบัติพิธีกรรมต่างๆ การปฏิบัติตามความเชื่อ สังคมที่นับถือศาสนาใด พฤติกรรมก็จะแสดงออกให้เห็นปรากฏตามหลักคำสอนและพิธีกรรมที่เขาปฏิบัติจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของสังคมนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิรดี แก้วรัตนกุล ได้ศึกษาเรื่อง “ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัดพุทธและโบสถ์คริสต์ในชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี วัดช่างตาครุสและวัดกัลยาณมิตร วรมหาวิหาร แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ” ผลการศึกษาพบว่า หลักปฏิบัติที่ศาสนิกทั้งสองควรเอาเป็นแบบอย่างในการวางท่าทีต่อศาสนิกชนของศาสนาอื่นนั้น ในเบื้องต้น สามารถมองเอาจริยาวัตรของศาสนาในศาสนาของตนเองเป็นแบบอย่างว่า พระองค์ทรงปฏิบัติอย่างไร ในศาสนาพุทธ พระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติต่อศาสนาอื่น โดยไม่ทรงวิจารณ์ศาสนาหรือศาสนาอื่น ไม่โกรธผู้ที่มาว่ากล่าวติเตียนและไม่หลงในคำชม ไม่ทรงถกเถียงในเรื่องที่ไม่มีประโยชน์ ดำรงตนเป็นกัลยาณมิตร มิไม่ตรีจิตต่อศาสนาอื่น หากมีผู้มาถามธรรมของพระองค์ พระองค์จะแสดงชี้แจงให้เกิดปัญญา ให้ไตร่ตรองเองจนเชื่อและยอมตามด้วยเหตุผลโดยไม่ทรงปิดบัง ในคริสต์ศาสนา แม้พระเยซูคริสต์ พระองค์ทรงใช้ชีวิตเรียบง่าย เดินทางเร่ร่อนไปประกาศพระอาณาจักรของพระเจ้าและสอนให้รู้จักพระบิดาแก่พี่น้องชาวยิวและชาวต่างชาติ ไม่ทรงจำกัดเชื้อชาติศาสนา พระองค์ทรงห่วงใยต่อทุกคนโดยเฉพาะคนแก่ คนเจ็บ คนที่สังคมทอดทิ้ง พระองค์จะเสด็จไปเยี่ยมเยียนช่วยเหลือทุกคนตามเมืองและหมู่บ้านต่าง ๆ และทรงสอนว่า จงรักพระเจ้าอย่างสุดจิต สุดใจและสิ้นสุดความคิด จงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตัวเอง ดังนั้น ศาสนาทั้งสองศาสนาจึงเต็มไปด้วยตัวอย่างจิตอาสา ทั้งที่เป็นพระจริยาวัตรและเป็นหลักธรรมคำสอนที่ศาสนาทั้งสองได้ทรงปฏิบัติไว้เป็นแบบอย่างแก่ศาสนิกชน ให้ได้ศึกษามาจนถึงปัจจุบัน (อภิรดี แก้วรัตนกุล, 2550)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาการบูรณาการหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมในพระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนา: กรณีศึกษาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้องค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแบบเรียนการบูรณาการหลักจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมได้ดังนี้

ตนเองอยู่ดี	สังคมมีสุข	ประเทศชาติพัฒนา
1. ยึดหลักการศาสนา 2. รักชาวชนธรรม 3. จิตนํากาย	1. มีความรักความเมตตาต่อผู้อื่น 2. มีความมุ่งหวังประโยชน์ต่อผู้อื่น	1. สร้างประโยชน์สุขต่อสังคม 2. ทำให้องค์กรต่าง ๆ เกิดความสมัคสมานสามัคคีกันได้

สรุป

การนำหลักจิตอาสาตามหลักพระพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนาโดยการนำไปบูรณาการเพื่อพัฒนาสังคมในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้องค์ความรู้ 3 ประการคือ 1) ตนเองอยู่ดี คือ การยึดหลักการทางศาสนาของตนเองให้มั่นคง นำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของชาวลาว และสิ่งสำคัญคือจิตต้องนํากาย ที่เรียกว่า จิตเป็นนํากายเป็นบ่าว 2) สังคมมีสุข คือ ผู้นำแห่งจิตอาสานั้น ต้องมีหลักแห่งรักความเมตตาต่อผู้อื่น ไม่เลือกชั้นวรรณะ และการกระทำทุกอย่างมีก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมเป็นสำคัญ 3) ประเทศชาติพัฒนา คือ การทำกิจกรรมทุกอย่างต้องมีสามัญสำนึกว่า ทุกลมหายใจของเราคือประเทศลาว ซึ่งบรรพบุรุษได้รักษามาไว้อย่างยาวนาน ดังนั้น การกระทำสิ่งใดให้เกิดประโยชน์ขึ้นมานั้นต้องเป็นไปเพื่อสร้างประโยชน์สุขต่อสังคมชาวลาว และสามารถร้อยรัดความสัมพันธ์ของบุคคล องค์กรต่าง ๆ ในประเทศลาว ไม่ว่าจะเป็นองค์กรรัฐ องค์กรศาสนา ให้เกิดความรัก ความสามัคคีกัน เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 รัฐควรสนับสนุนองค์กรทางศาสนา เพื่อให้มีโอกาสนำหลักธรรมทางศาสนาด้านจิตอาสาไปใช้ในการหน่วยงานสาธารณะต่าง ๆ ได้อย่างเสรียิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพ

1.2 องค์กรทางศาสนาพึงพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางศาสนาให้เป็นผู้มีความรู้ทางศาสนา สามารถที่จะนำหลักการทางศาสนาเกี่ยวกับจิตอาสาไปประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำผลการวิจัยไปต่อยอดในการทำเป็นแบบเรียนของผู้มีจิตอาสา

2.2 ควรมีการศึกษาศาสนาพุทธในสังคมปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กรรทอง กาญจนเลิศพรทวี. (2550). งานสังคมสงเคราะห์ของศาสนาคริสต์คาทอลิก กรณีศึกษาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ. *สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์. (2014). *พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ์ (Thai Catholic Bible Complete Version) ภาคพันธสัญญาเดิม และ ภาคพันธสัญญาใหม่*. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์.
- เจริญ อาทิตยา. (2540). ประสบการณ์การพัฒนาแนวทางศาสนาและวัฒนธรรม. *งานวิจัยประเมินผลศูนย์สังคมพัฒนาสังคมทลเชียงใหม่*. เชียงใหม่: ศูนย์สังคมพัฒนาสังคมทลเชียงใหม่.
- จันทนีย์ วงศ์คำ. (2545). จากเรือนลาวสู่เรือนอีสานการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม. *วารสารวัฒนธรรม*. 8(1): 9.
- ธนต์ถอร์ ทองโสภณ. (2555). การศึกษาความเชื่อเรื่องบุญและบาปในคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก : กรณีศึกษา ผู้นำถือคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก บริเวณวัดเขนดจอนเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. *สารนิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา*. วิทยาลัยศาสนศึกษา: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระครูบวรสิกขการ (บุญเสริม ชนะฤทธิ์). (2547). พุทธจริยาวัตร และพระจริยาวัตรของพระเยซูคริสต์ : การศึกษาเปรียบเทียบในมหาปริณิพพานสูตรกับพระวรสารลูกา. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2547). *งานเพื่อความสุขและแก่นสารของชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระใบฎีกาณพงษกร กนตวณโณ (ปิ่นทอง). (2567).การพัฒนาจิตอาสาเชิงพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. *วารสาร มจร พัฒนาสังคม*. 9(1): 267-277.
- พระไพศาล วิสาโล. (2548). *เติมเต็มชีวิตด้วยจิตอาสา เมื่อดอกไม้บานสะพรั่งทั้งแผ่นดิน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เครือข่ายพุทธิกา.
- พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รศ.ดร. และ ดร.อุทัย วรเมธีศรีสกุล. (2560). พระพุทธศาสนาในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ทางสังคม. *วารสารสถาบันพินลธรรม*. 4(1): 39-48.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 4, 11, 23, 24*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสรี พงศ์พิศ. (2529). *ศาสนาคริสต์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอดิสัน.

- อภิตี แก้วรัตนกุล. (2550). ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัดพุทธและโบสถ์คริสต์ในชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี วัดช่างตาครู้สและวัดกัลยาณมิตร วรมหาวิหาร แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ. *สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรัศธรรม ตีระดอม. (2526). การศึกษาเปรียบเทียบผลของจริยธรรมทางพุทธศาสนาและคริสต์ ศาสนาที่มีต่อพฤติกรรมของพยาบาลชาวพุทธและคริสต์. *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.